

راه اندازی سیستم جامع اسناد در شرکت توسعه فضاهای فرهنگی

۱۳ هزار سندلی سینما و تئاتر، ۵۴ مسجد، ۴۶ مجموعه ورزشی، بیش از ۵۰۰ زمین چمن مصنوعی فوتبال و فوتسال و احداث و بازسازی و مرمت ۲۷ موزه، بخشی از اقدامات انجام شده در شرکت توسعه فضاهای فرهنگی است؛ اقدامات بسیار خوبی که در ۳ دهه گذشته در شرکت انجام شده و با انجام آن بیش از ۲ میلیون متر مربع به سرانه فرهنگی، ورزشی و اجتماعی در مناطق ۲۲ گانه افزوده شده است. ساخت مجموعه‌هایی مانند باغ کتاب یک اتفاق فرهنگی بزرگ در کشور بود که از سوی شرکت توسعه فضاهای فرهنگی تریت و پرورش کودکان فعال و خلاق است. ساخت بزرگ‌ترین مرکز تئاتر کشور در جنوب تهران نیز یکی دیگر از اقدامات انجام شده از سوی این شرکت است که دارای سالن نمایش سینما و آمفی تئاتر، امکان اجرای کنسرت‌های بزرگ موسیقی، کارگاه ساخت دکور و خیاطی، سالن‌های تمرین، اتاق گریم، برگزاری تئاتر موزیکال، تئاتر سنتی، اجرای ارکستر سمفونیک، کتابخانه تخصصی، سایت اینترنت، گالری‌ها، ایجاد فضاهای کارگاهی و آموزشی و مکان‌های تفریحی همچون رستوران، فروشگاه، سالن بازی کودکان و غرفه‌های فروش محصولات فرهنگی است.

مجمع البرز لشگرک، مرکز نمایش‌های آیینی صبا و ایوان ری نیز از دیگر پروژه‌هایی به شمار می‌آیند که از شاخصه‌ها و قابلیت‌های لازم در حوزه فرهنگی برخوردار است. اکنون با تکمیل و تعیین تکلیف این پروژه‌ها، ضمن تقویت زیرساخت‌های فرهنگی و هنری به افزایش سرانه فضاهای فرهنگی و اجتماعی پایتخت کمک شایانی شده است. سابقه شرکت توسعه فضاهای فرهنگی نشان می‌دهد که نقاط درخشان و قله‌ای را در هدفگذاری‌های مدیریت کلانشهری فتح کرده است. امیدواریم با کمک و همراهی مجموعه ارکان مدیریت شهری و شورای شهر شاهد تحول، خلاقیت و نوآوری‌های دیگری از سوی این مجموعه باشیم و بتوانیم با کمک یکدیگر هویت اصلی این مجموعه را دوباره احیا کنیم. در این راستا، راه‌اندازی سیستم جامع آرشیو و مدیریت اسناد برای اولین بار در شرکت توسعه فضاهای فرهنگی شهرداری تهران اجرا شده است. در این سامانه برای اولین بار تمام اطلاعات پروژه‌های این شرکت از بدو تاسیس تاکنون در حال آرشیو و بارگذاری است.

هر منطقه صاحب ۲ چایخانه می‌شود

در کنار توسعه و غنی‌سازی مراکز، شرکت توسعه فضاهای فرهنگی، ساخت فضاهای آئینی فرهنگی را نیز در دستور کار خود قرار داده است. ساخت چایخانه در هر یک از مناطق پایتخت از جمله این اقدامات است. مساحت تقریبی هر یک از چایخانه‌ها ۵۰ مترمربع است و اکنون برنامه‌ریزی و جانمایی برای ساخت و راه‌اندازی چایخانه‌ها به اتمام رسیده و شرکت توسعه فضاهای فرهنگی در حال ساخت آن است.

گفت‌وگو با عبدالحمید نقره‌کار، برگزیده معماری و شهرسازی درباره چگونگی توسعه فضاهای فرهنگی تهران

تهران چگونه فرهنگی می‌شود؟

عبدالحمید نقره‌کار، پژوهشگر معماری و شهرسازی و دانشیار دانشگاه علم و صنعت است. او در ششمین جشنواره بین‌المللی فارابی به‌عنوان «نظر به پرداز بر جستجه» برگزیده شد. نقره‌کار طراحی بسیاری از مساجد و اماکن مذهبی ایران را بر عهده داشته که می‌توان به مسجد قبا، طراحی منزل سیدمحمد بهشتی، مسجدالر سول (ص) در خیابان رسالت تهران و طراحی و نظارت عالی بر طرح توسعه آستان مبارک حرم شاه‌عظیم حسنی (ع) اشاره کرد. وی پیش از انقلاب بیش از ۲۰۰ پروژه ساختمانی را به انجام رسانده است. نقره‌کار در این گفت‌وگو به موضوعات مرتبط با ایجاد فضاهای فرهنگی در شهرهای بزرگ از جمله تهران اشاره دارد و معتقد است که مدیریت شهری پایتخت اکنون به درک درستی در تامین سرانه فضاهای فرهنگی در شهر رسیده است.

چرا تهران نیازمند ایجاد فضاهای فرهنگی است؟

مسائل معماری و شهرسازی به‌خصوص در تهران و کلانشهرها احتیاج به اقدامات بنیادین دارد و مهم‌ترین آنها هم رعایت تعداد جمعیت در یک هکتار زمین است. حد متوسط جهانی پیش‌بینی شده برای اسکان شهری ۳۵ تا ۳۵ نفر در یک هکتار است. در نیویورک که مملو از آسمانخراش‌هاست، حدوداً ۲۰ نفر در یک هکتار زندگی می‌کنند. در حالی که پایتخت که در محاصره کوه است و باد مطلوب هم ندارد ۶۰ نفر در هر هکتار زندگی می‌کنند. این یعنی آلودگی هوا در طول سال، یعنی ترافیک و تضعیف خدمات‌رسانی عمومی و ناتوانی در پاسخ‌دهی به نیازهای مردم. در این شرایط اگر بخواهیم بگوییم ظاهر شهرسازی در تهران سنتی باشد یا خیر مشکلی را حل نمی‌کند، بلکه باید با برنامه‌ریزی بنیادین و درازمدت ابتدا مهاجرت معکوس را به سمت مراکز جمعیتی تولیدپذیر، توریستی یا کشاورزی کشور تقویت کرد تا فرصت احداث سرانه فضاهای فرهنگی مورد نیاز برای ساکنان کلانشهرها به‌وجود آید.

چه باید کرد که در شهرهایی که گرفتار تراکم جمعیت است به فضاهای فرهنگی و اجتماعی مطلوب برسیم؟

باید فضای مستقل برای محله‌ها، نواحی، مناطق و شهر ایجاد کنیم؛ به‌ترتیبی که هر محله نیازهای خدماتی ماهانه‌اش را در خود تامین کند و لازم نباشد ترافیک

شهری برای رفع نیازهای روزانه ایجاد شود. اینجا نقش شرکت توسعه فضاهای فرهنگی که مسئولیت تامین سرانه‌های فرهنگی در مناطق تهران را بر عهده دارد پررنگ است. شهرداری می‌داند در کدام محله، منطقه و ناحیه سرانه‌های مورد نیاز مردم کم است و این شرکت با این داده‌ها باید بتواند نیازهای جمع‌آوری شده را تامین کند. فکر می‌کنم در ۳ سال گذشته در این مسیر اقدامات خوبی به انجام رسیده است، اما برای اینکه بگوییم مردم در محله‌های تهران نیازهای حداقلی فرهنگی، تفریحی و رفاهی مورد نیازشان را تامین می‌کنند راه درازی در پیش است.

به نظر تان در ۳ سال گذشته این شرکت تا چه اندازه توانسته است این نیازها را تامین کند؟

تا جایی که در خاطر دارم طرح‌هایی از گذشته در این شرکت در دست اجرا بود که تا همین چند سال پیش آجری روی آجر آنها گذاشته نشده و رها و بلا تکلیف مانده بود. اخیراً دیده‌ام که تعدادی از این پروژه‌ها در حال ساخت و نهایی شدن است. مثلاً در منطقه‌ای مانند منطقه یک همه فکر می‌کنند از نظر سرانه‌ها نیازهایش تامین شده است در حالی که این‌طور نیست. امروز شاهد هستیم که با درک این مشکل شرکت توسعه در حال احداث مجموعه‌ای است که اگر به بهره‌برداری برسد می‌تواند یکی از چالش‌های مهم منطقه یک و مردم ساکن آن را در دسترسی به فضای ورزشی و تفریحی برطرف کند. این کار کرد یعنی

شهرداری درک و دریافت مناسبی از مطالبات مردم و نیازهای آنان پیدا کرده و با جهت‌دهی به منابع مالی خود تلاش کرده است به این مطالبات پاسخ دهد. این روند باید ادامه یابد و نباید در این نقطه متوقف شود. انتظار مردم با اقداماتی که در تامین سرانه فضاهای فرهنگی در حال انجام است افزایش یافته است. باید با تقویت شرکت توسعه فضاهای فرهنگی و تعریف پروژه‌های مورد انتظار مردم به توقع شهروندان برای دسترسی عادلانه به امکانات شهری به‌درستی پاسخ داد.

افزایش سرانه فضاهای فرهنگی در کلانشهری مانند تهران چگونه ممکن است؟

توصیه می‌کنم که طراحان و معماران برای مدیران در حوزه معماری و شهرسازی کارگاه‌های آشنایی با اصول معماری و فرهنگی برگزار کنند تا این مباحث برای آنها طرح شود. باید ابتدا کارگاه‌هایی از سوی استادان ذی‌صلاح دانشگاه برای مدیران برگزار شود تا در مرحله بعدی یعنی تولید اثر معماری و... قابل ارزیابی و درک باشند و وضع موجود را بتوان اصلاح کرد. با این روش می‌توان ایرادات زیبایی‌شناسی و فلسفه هنری طراحی‌های شهری را برطرف و معماری هنری و مورد قبول شهروندان را به‌ویژه در طراحی فضاهای فرهنگی شهرها خلق کرد. معماری سنتی ایران مانند ادبیات ایران موفق بود. متأسفانه از زمانی که معماری در ایران تقلیدی شد یک بیراهه در ۱۰۰ سال اخیر صورت گرفت.

ضرورت همکاری ۳ قوه برای تامین سرانه‌های فرهنگی پایتخت

عبدالحمید نقره‌کار، نظر به پرداز برگزیده معماری و شهرسازی معتقد است که شهرداری و شرکت توسعه فضاهای فرهنگی به تنهایی نمی‌توانند سرانه فرهنگی شهر تهران را افزایش دهند و به کمک بیشتری برای سامان دادن به وضعیت سرانه‌های فرهنگی و ارتقای آن در شهر نیاز است: «برای تامین سرانه‌های فرهنگی پایتخت، باید ۳ قوه مقننه، قضاییه و مجریه به کمک شهرداری بیایند تا با نظارت، برنامه‌ریزی و کنترل دقیق زیر عنوان برنامه ملی آمایش سرزمین، مناطق پرتردد شهری تبدیل به فضای زیست‌پذیر برای شهروندان شود. بنابراین این کار تنها از شورای شهر و شهرداری ساخته نیست و باید در برنامه کلان ملی با مشارکت سران قوا و به‌تدریج در برنامه‌ای چندساله سرانه فضاهای فرهنگی کلانشهرها به‌ویژه شهر تهران افزایش یابد. در صورت این همکاری و هماهنگی می‌توان انتظار داشت شهر تهران از نظر سرانه‌های فرهنگی به استاندارد مطلوبی دست پیدا کند.»

